

**Marts
2026**

Ceļš uz finansiālu labklājību

Pārskats par Swedbank Finanšu veselības indeksu

Kontakti

Reinis Jansons

Swedbank Finanšu institūta vadītājs

E-pasts: reinis.jansons@swedbank.lv

Evija Kropa

Swedbank finanšu pratības jomas vadītāja

E-pasts: evija.kropa@swedbank.lv

Swedbank Finanšu institūts

Reinis Jansons,
Swedbank Finanšu institūta vadītājs

Prasme rīkoties ar naudu ir jāattīsta katram

Finanšu veselība sakņojas konkrētā rīcībā un zināšanās – tā nozīmē domāt par ikdienas vajadzībām un spēt tās pārdomāti apmaksāt, domāt par nākotni, paredzot iespējamus izdevumus ilgākā laikā, un prast izvairīties no aplamiem finanšu lēmumiem, tostarp pasargāt savu naudu no krāpniekiem. Cilvēki, kuri prot plānot un pieņemt pārdomātus finanšu lēmumus, jūtas drošāk un ir pārliecinātāki, viņiem ir vieglāk sasniegt gan personiskos, gan profesionālos mērķus. Savukārt haoss personīgajās finansēs rada stresu, var pasliktināt attiecības ģimenē un kavē kopīgu finansiālo mērķu sasniegšanu.

Finanšu veselībai ir arī būtiska sociāla dimensija. Jo labāka ir cilvēku individuālā finanšu situācija, jo noturīgāka kļūst sabiedrība kopumā. Šādā sabiedrībā cilvēki ir vairāk apmierināti ar savu dzīvi un līdz ar to mazāk pakļauti dažādu nelabvēlīgu ārējo un iekšējo faktoru ietekmei. Turīgāka sabiedrība ir arī noturīgāka pret dažādu veidu populismu un maldiem. Laba izpratne par naudas lietām arī palīdz cilvēkiem pasargāt sevi no krāpnieciskām shēmām. Tas ir īpaši svarīgi, jo pērn no iedzīvotājiem izkrāpti vismaz 25 miljoni eiro, un krāpnieku aktivitāte turpina pieaugt.

Tieši tāpēc finanšu pratība kalpo kā viens no sabiedrības imunitātes stūrakmeņiem. Stiprinot finanšu pratību sabiedrībā, mēs ieguldām savā ekonomiskajā drošībā, demokrātijas kvalitātē un spējās stāties pretī dažādiem riskiem. Sabiedrības finanšu veselība sākas ar katru individu un ģimeni, taču tās ietekme sniedzas daudz tālāk – tā nosaka valsts attīstības tempu, ekonomisko stabilitāti un kopējo noturību krīžu brīžos.

Tāpēc finanšu izglītības veicināšana nav tikai praktiska nepieciešamība – tā ir ilgtermiņa investīcija mūsu kopējā nākotnē.

Veidojot Swedbank Finanšu veselības indeksu, kopīgi varam izvērtēt sabiedrības finanšu veselības attīstības tendences. Mūsu mērķis ir veicināt finanšu pratību, stiprinot cilvēku zināšanas un mudinot pieņemt pārdomātus finanšu lēmumus, kas palīdz ikvienam uzlabot savu personīgo finanšu stabilitāti.

Kopsavilkums

Swedbank Finanšu veselības indeksa pētījums raksturo Latvijas iedzīvotāju finanšu situāciju, analizējot finanšu zināšanas un finanšu spējas, kas kopumā nosaka sabiedrības finanšu veselības līmeni. Pētījuma rezultāti liecina, ka finanšu veselība Latvijā ir salīdzinoši zema – tā sasniedz 49 punktus no 100, kas ir zemākais rādītājs starp analizētajām valstīm. Tomēr, salīdzinot ar iepriekšējo gadu, novērojams neliels uzlabojums. Vienlaikus ievērojama sabiedrības daļa joprojām saskaras ar finansiālu ievainojamību, un tikai nelielai iedzīvotāju daļai ir raksturīga augsta finanšu stabilitāte.

Pētījums rāda, ka būtiskākie finanšu veselību ietekmējošie faktori ir nepietiekami uzkrājumi, ierobežotas iespējas sabalansēt ienākumus un izdevumus, kā arī nepietiekams finanšu pratības līmenis. Tikai aptuveni trešdaļa iedzīvotāju norāda, ka viņu ienākumi pārsniedz izdevumus, savukārt ievērojama daļa nespēj izveidot uzkrājumus neparedzētiem gadījumiem vai nodrošināt pietiekamu finansiālo stabilitāti ilgtermiņā. Turklāt liela sabiedrības daļa izjūt nedrošību par savu finansiālo nākotni, īpaši attiecībā uz uzkrājumu pietiekamību vecumdienās.

Pētījums atklāj arī nozīmīgas sociālekonomiskās atšķirības finanšu veselībā. Finanšu veselības indekss ir augstāks vīriešiem nekā sievietēm, kas skaidrojams ar atšķirībām gan finanšu zināšanās, gan ekonomiskajās iespējās. Tāpat pastāv cieša korelācija starp ienākumu līmeni un finanšu veselību – pieaugot ienākumiem, uzlabojas gan finanšu zināšanas, gan finanšu rīcība. Vecuma grupu salīdzinājums liecina, ka relatīvi labāka finanšu situācija ir ekonomiski aktīvajā vecuma grupā no 30 līdz 39 gadiem, savukārt jaunākiem iedzīvotājiem finanšu veselība ir salīdzinoši vājāka.

Finanšu zināšanu analīze parāda, ka Latvijas iedzīvotāju finanšu pratības līmenis ir vidējs un zemāks nekā citās pētījumā iekļautajās valstīs. Lai gan iedzīvotāji salīdzinoši labi izprot inflācijas un procentu likmju ietekmi, būtiski zemāks izpratnes līmenis ir par finanšu instrumentiem un ieguldījumu riskiem, kas var negatīvi ietekmēt ilgtermiņa finanšu lēmumu kvalitāti. Tas norāda uz nepieciešamību sistemātiski pilnveidot sabiedrības finanšu izglītību.

Kopumā pētījuma rezultāti liecina, ka, lai gan Latvijā vērojama neliela pozitīva finanšu veselības attīstības tendence, sabiedrības finanšu stabilitāte joprojām ir nepietiekama. Finanšu veselības uzlabošana ir cieši saistīta ar finanšu pratības paaugstināšanu, regulāru budžeta plānošanu un uzkrājumu veidošanu. Tādējādi finanšu pratības veicināšana un efektīva personīgo finanšu pārvaldība ir būtiski priekšnoteikumi individuālajai labklājībai un sabiedrības kopējai ekonomiskajai stabilitātei.

Finanšu veselības indeksam novērojams neliels kāpums.

Satura rādītājs

Finanšu veselības indekss	6
Metodoloģija	7
Indeksa vērtības interpretācija.....	8
Rezultāts	9
Atšķirība pēc dzimuma	11
Atšķirība, ko nosaka ienākumu līmenis	12
Atšķirība pēc vecuma grupām.....	13
Finanšu zināšanas	15
Finanšu spējas	18
Reģionālās atšķirības.....	21
Noslēgums.....	22
Ieteikumi finanšu veselības uzlabošanai.....	23
Datu tabulas	24

Finanšu veselības indekss

Finanšu veselība ir pamata novērtējums, kas raksturo to, cik prasmīgi iedzīvotāji apsaimnieko savas naudas lietas tādās jomās kā ikdienas tēriņi, uzkrājumi, aizņēmumi un finanšu drošība.

Veselība naudas lietās ietekmē spēju īstenot ikdienas finanšu darbības un īstermiņa vajadzības, kā arī ilgtermiņa finanšu mērķus, piemēram, veidot uzkrājumus vecumdiēnām, ceļošanai un citiem nolūkiem. Tā ietekmē spēju veiksmīgi atrisināt negaidītas situācijas, kas skar finanses, kā arī cilvēka pārliecību par savu finansiālo drošību šodien un nākotnē. Saskaņā ar ANO raksturojumu laba finanšu veselība sniedz drošības un kontroles sajūtu pār savām finansēm, dod iespēju ar finanšu palīdzību vieglāk pārdzīvot grūtības, kā arī palīdz brīvi pieņemt dažādus ar finansēm saistītus lēmumus. Līdz ar to Finanšu veselības indekss atspoguļo būtiskākos finanšu veselības veidošanas soļus.

1

Ikdienas budžets

Pirmais solis uz veselīgām finansēm ir salāgot izdevumus ar ienākumiem tā, lai izdevumi ik mēnesi būtu mazāki par ienākumiem.

2

Finanšu drošība

Nākamais solis ir pasargāt sevi un savas finanses no dažādu negadījumu negatīvās ietekmes, apdrošinot vai citādi juridiski aizsargājot sev un ģimenei vērtīgo.

3

Drošības spilvens

Ir jāizveido pietiekami liels drošības uzkrājums, lai tiktu galā ar neparedzētiem izdevumiem – ieteicamais apjoms ir vismaz 3 mēnešu ienākumu apmērā pēc nodokļu nomaksas.

4

Aizņemšanās

Lai īstenotu lielākus finanšu mērķus, aizņemšanās var būt vienīgā iespēja. Tomēr svarīgi aizņemties pārdomāti, lai maksājumi par aizņēmumiem būtu samērīgi un neradītu grūtības.

5

Uzkrājumi

Un visbeidzot – ir jāveido uzkrājumi arī ilgtermiņa vajadzību segšanai un mērķu īstenošanai. Būtiskākais ir sarūpēt finansējumu vecumdiēnām, kā arī ceļojumiem, hobijiem un citiem mērķiem.

Apkopojot šos piecus soļus un iekļaujot arī finanšu zināšanu novērtējumu, esam izveidojuši Finanšu veselības indeksu, kura rezultāts izteikts skalā **no 0 līdz 100**.

Metodoloģija

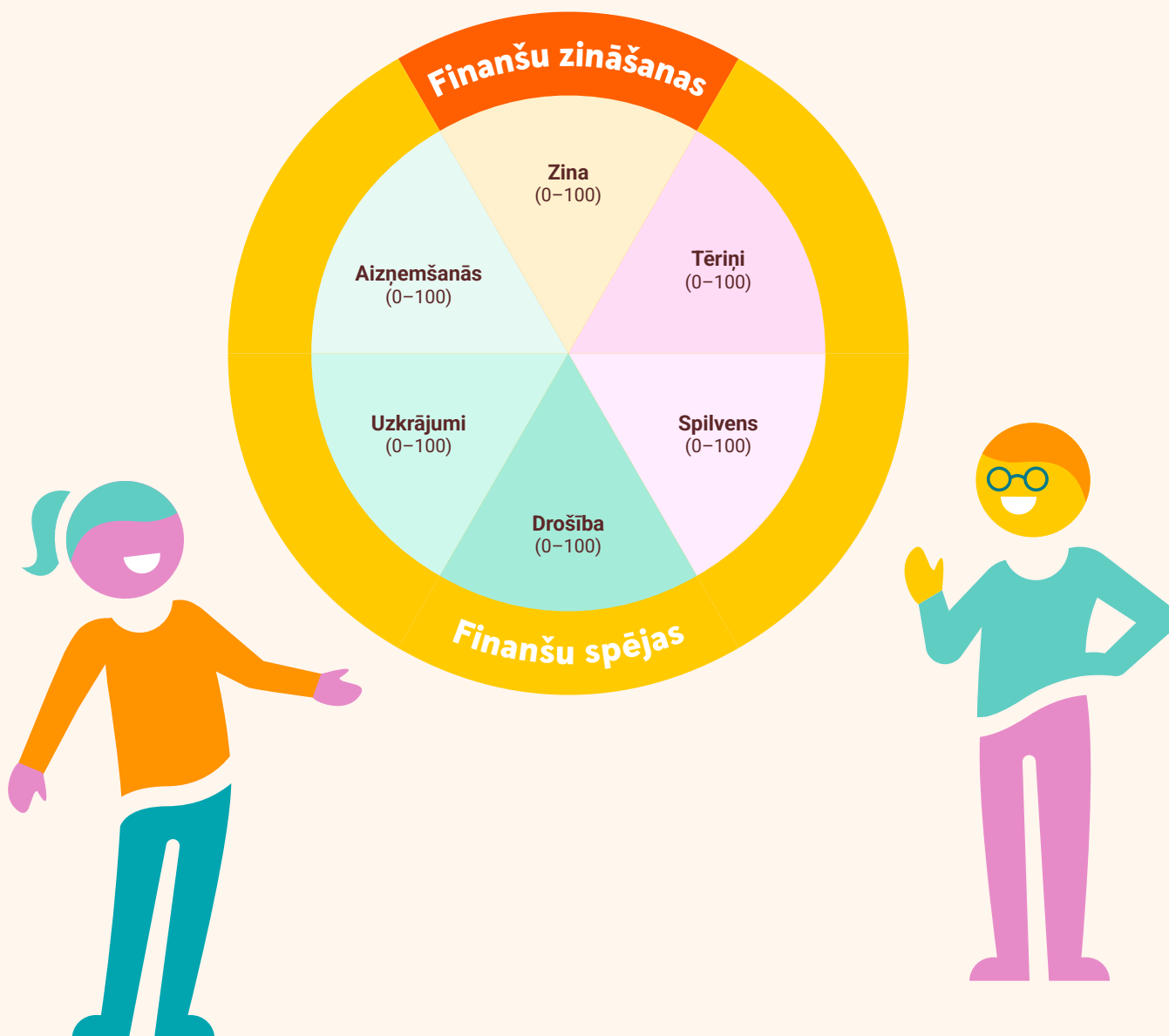
Swedbank Finanšu veselības indekss ir divu apakšindeksu – finanšu zināšanu un finanšu spēju – kombinācija.

Finanšu zināšanu mērījumam tiek izmantoti pieci starptautiski finanšu prātības jautājumi, kurus izstrādājis Vispasaules Finanšu prātības izcilības centrs sadarbībā ar *Standard & Poor* un Pasaules Banku, piesaistot *Gallup* un *McGraw Hill*. Šī apakšindeksa vērtību veido 5 zināšanu jautājumu pareizo atbilžu īpatsvars. Šī apakšindeksa svars finanšu veselības indeksā ir **viena sestā daļa**.

Finanšu spēju mērījumam tiek izmantoti pieci jautājumi, kas veidoti, balstoties uz finanšu veselības veidošanas priekšnoteikumiem, izmantojot Swedbank pieredzi, kā arī iedvesmojoties no Finanšu veselības tīkla (*Financial Health Network*) un ASV Patērētāju finanšu aizsardzības biroja (*US Consumer Financial Protection Bureau*) pieredzes.

Finanšu spēju jautājumi vērtē sabiedrības finanšu situāciju un viedokli piecās būtiskākajās finanšu jomās. Šis rādītājs veido vidējo sabiedrības novērtējumu finanšu spēju blokā **ar piecu sestdaļu svaru kopējā indeksā** (detalizēti 1. attēlā).

1. attēls. Finanšu veselības indeksa sastāvdaļas

Indeksa vērtības interpretācija

0

Neaizsargātas personīgās finanses (0–39)

Personas, kuru finanšu veselība ir vāja, bieži saskaras ar finanšu stresu, jo ir sarežģīti salāgot ikdienas tēriņus ar ienākumiem un pat nelieli neparedzēti izdevumi var novest pie nozīmīgiem finanšu satricinājumiem. Iespējams, kādā no finanšu jomām grūtību nav, tomēr citās ir, un tas neļauj veiksmīgi uzlabot savu finanšu labklājību šodien un arī nākotnē.

40

Saspīlētas personīgās finanses (40–59)

Personas, kuru finanšu veselību raksturo šāds indeksa novērtējums, iespējams, tiek galā ar ikdienas naudas lietām, tomēr finanšu veselība nav pietiekama, lai justos droši un pārliecināti par finanšu spējām izturēt lielākus satricinājumus tuvākā un tālākā nākotnē. Iespējams, finanses ir labi sakārtotas kādā no jomām, tomēr ne visās. Katrā ziņā šī jau ir laba starta pozīcija, lai varētu savas finanses padarīt spēcīgākas.

60

Labas personīgās finanses (60–79)

Labas personīgās finanses nozīmē, ka nauda lielas raizes nesagādā. Lai arī visas finanšu jomas nav pilnībā sakārtotas, kopējā finanšu veselība ir laba. Tomēr arī šādā situācijā raizes par naudas lietām laiku pa laikam liek par sevi manīt, līdz ar to ieteicams uzlabot sniegumu tajās finanšu jomās, kuras neļauj būt pilnīgi mierīgam par savām naudas lietām.

80

Spēcīgas personīgās finanses (80–100)

Personai ar spēcīgu finansiālo veselību parasti ir daudz lielāki ienākumi nekā izdevumi, ir uzkrājums trīs mēnešu algas apmērā pēc nodokļu nomaksas (vai vairāk), ir pārliecība par pietiekamu uzkrājumu vēlamajam dzīves līmenim, tostarp dodoties pensijā. Spēcīgas personīgās finanses nozīmē, ka ģimene ir finansiāli aizsargāta un ir viegli panesams parādu līmenis.

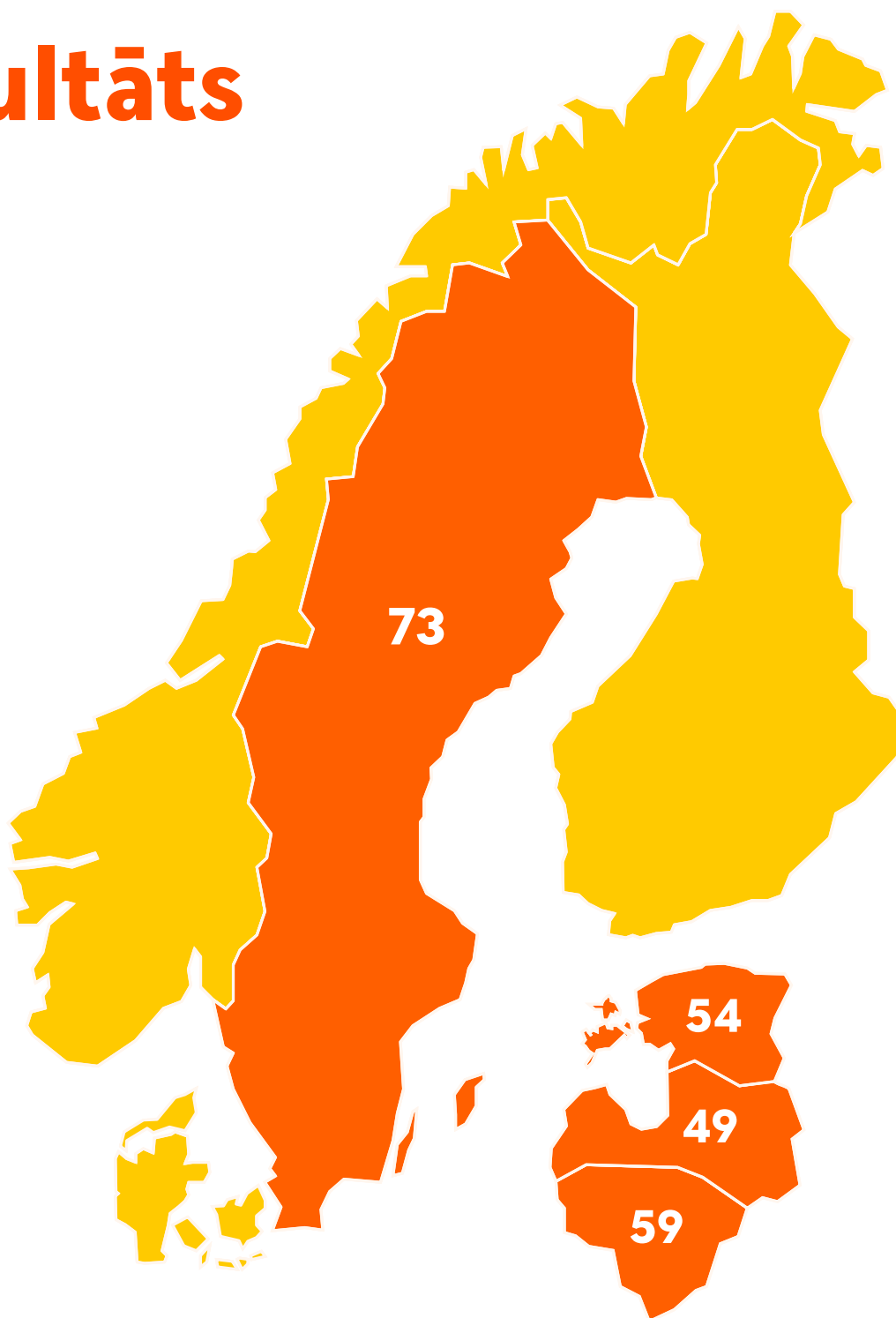
100

Lai noteiktu sabiedrības finanšu veselības līmeni Latvijā, Lietuvā, Igaunijā un Zviedrijā, 2026. gada janvārī tika veikta aptauja, izmantojot pētījumu aģentūras Kantar platformu. Pētījumā tika aptaujāti 6000 interneta lietotāju. Latvijā aptaujā piedalījās 1000 personu vecumā no 18 līdz 75 gadiem. Aptauja tiek veikta ceturto gadu pēc kārtas.

Savu finanšu veselības indeksu individuālā līmenī ir iespējas noskaidrot:

www.swedbank.lv/finansuveseliba

Rezultāts

Finanšu veselības indekss Latvijā vēl aizvien zemākais starp mērījumā iekļautajām valstīm, sastādot **49 punktus no 100**. Tomēr vērojama pozitīva virzība, indeksam pakāpjoties par 2 punktiem salīdzinājumā ar 2025. gadu (47 no 100). Indeksa pieaugums vērojams arī Lietuvā, un šogad tas ir 59 punkti. Zviedrijā indekss vērtība nemainīga (73 punkti), kamēr Igaunijā finanšu veselības indeksam kritums no 60 uz 54 punktiem no 100. Finanšu veselības indeksa kāpumu Latvijā ietekmējis gan kāpums finanšu zināšanās, gan finanšu spējās.

Finanšu veselība Latvijā gada laikā uzlabojusies

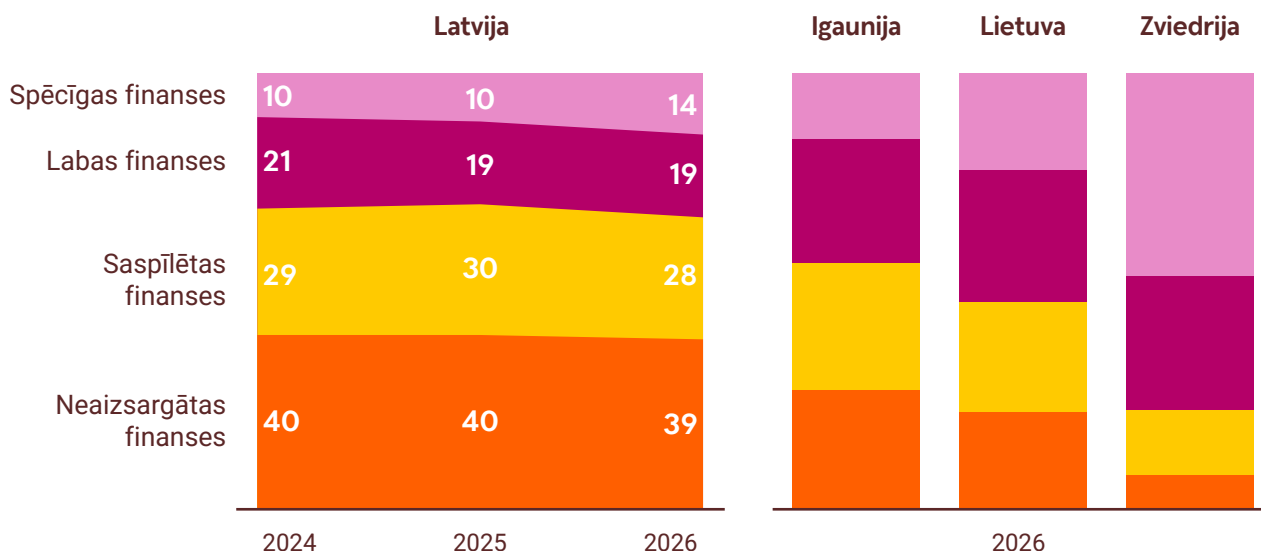

Finanšu veselības indekss atspoguļo vidējo situāciju sabiedrībā. Būtiski ir vērtēt, cik lielai daļai sabiedrības ir grūtības tikt galā ar ikdienas naudas lietām. Pētījums rāda, ka vairāk nekā trešdaļai (39 %) Latvijas iedzīvotāju personīgās finanses tiek vērtētas kā neaizsargātas. Tas nozīmē, ka finanšu veselības vērtējums ir robežās no 0 līdz 39.

Iedzīvotāji ar neaizsargātām finansēm aptaujā atzīst, ka viņiem ir grūtības segt ikdienas tēriņus, nav iespēju izveidot uzkrājumus un aizsargāt savas ģimenes finanses. Pozitīvi, ka gada laikā šī grupa ir nedaudz samazinājusies, lai gan kritums ir pa visam mērens – no 40 % uz 39 %. Ar nedaudz labāku, tomēr aizvien saspīlētu finanšu situāciju, saskaras otra trešdaļa Latvijas iedzīvotāju (28 %). Arī šajā grupā vērojams neliels uzlabojums no 30 % pērn.

Labā finanšu veselība, tāpat kā pērn, ir 19 % iedzīvotāju. Savukārt spēcīga finanšu veselība šogad raksturīga lielākam iedzīvotāju lokam nekā pērn – tās īpatsvars pieaudzis no 10 % uz 14 %. Pievēršot lielāku vērību personīgajām finansēm, šo pāreju no saspīlētas finanšu situācijas uz labu un spēcīgu, var turpināt.

2. attēls. Finanšu veselības indeksa kategorijas

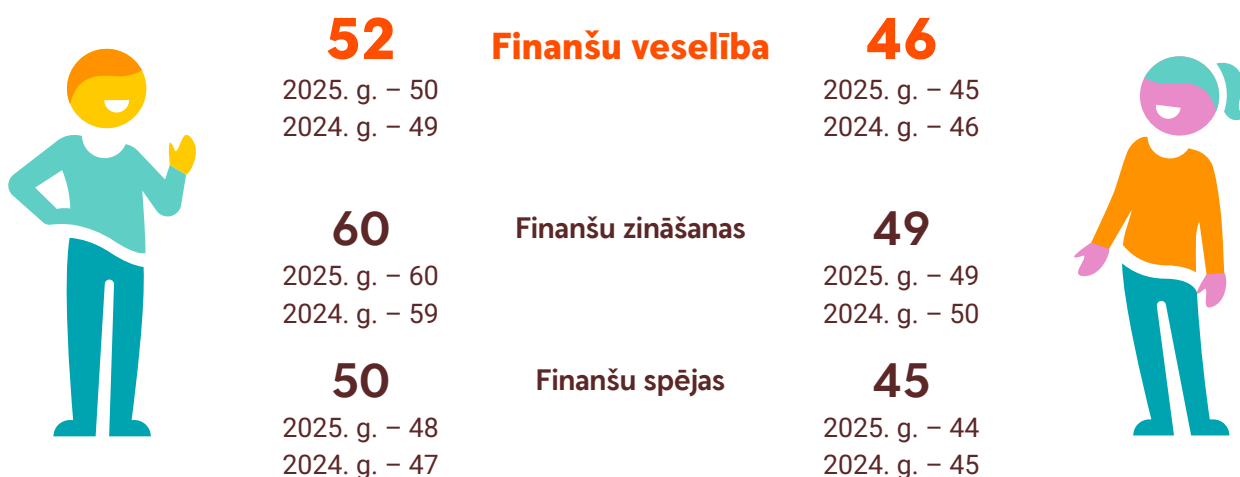
Igaunijā un Lietuvā neaizsargātas finanses ir mazākai daļai iedzīvotāju, attiecīgi 27 % un 22 %, kamēr Zviedrijā vien 8 % iedzīvotāju. Kaimiņvalstīs labāka situācija ir arī iedzīvotāju grupās, kam ir labas un spēcīgas finanses – šādu cilvēku daļa Zviedrijā ir 78 %, Igaunijā 43 %, Lietuvā 52 %, bet Latvijā vien 33 %. Finanšu veselības pasliktināšanās vērojama Igaunijā, kur palielinājies iedzīvotāju skaits neaizsargātu un saspīlētu finanšu grupās, kamēr pārējām pētījumā iekļautajām valstīm tendence bijusi pretēja. Šogad pētījumā visās Baltijas valstīs, īpaši Latvijā, iezīmējas skaidra saikne – iedzīvotāji, kuri aptaujā norāda, ka neplāno savas finanses, daudz biežāk nonāk neaizsargātā finanšu situācijā. Latvijā starp aptaujātajiem, kuri norāda, ka budžetu neplāno, neaizsargātas finanses ir 62 %, kas iezīmē budžeta neplānošanas iespējamās sekas.

Atšķirība pēc dzimuma

Finanšu veselības indekss iezīmē atšķirības pēc dzimuma – vīriešiem tas ir augstāks, sastādot 52 punktus no 100, kamēr sievietēm 46. Atšķirību veido gan finanšu spējas, gan finanšu zināšanas. Lielāka indeksa vērtības starpība ir vērojama finanšu zināšanās – vīriešiem 60 punktu pret 49 punktiem sievietēm, tieši tāpat kā pērn. Vīrieši uzrāda labākas zināšanas visos piecos indeksa

finanšu pratības jautājumos, it īpaši sadaļā par ieguldījumiem un risku. Finanšu spējas vīriešiem pētījumā novērtētas ar 50 punktiem no 100, kamēr sievietēm 45. Pozitīvi, ka gan sievietēm, gan vīriešiem ir izdevies nedaudz uzlabot šo rādītāju gada laikā. Sievietes pētījumā norāda, ka tām ir bijis grūtāk izveidot uzkrājumu drošībai un vecumdienām.

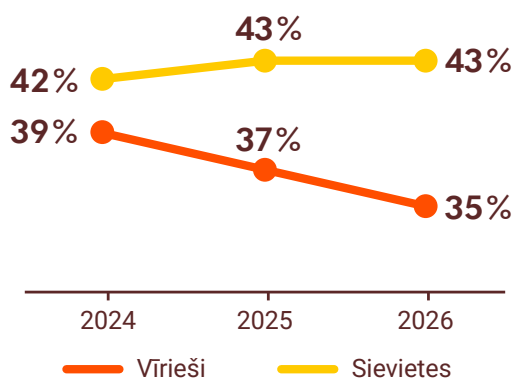
3. attēls. Finanšu veselības indeksa vērtības pēc dzimuma

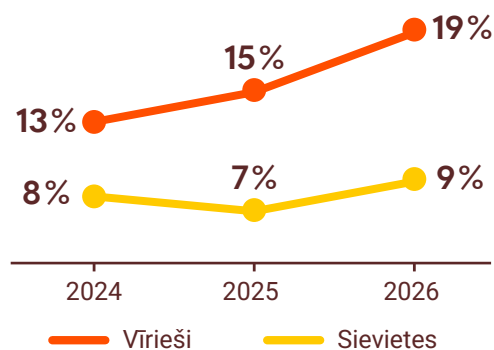
Līdz ar to Latvijā ievērojami vairāk sieviešu ir ar neaizsargātu finanšu situāciju (43 %), kamēr vīriešiem tā ir nedaudz labāka (35 %). Satraucoši, ka pēdējo trīs gadu laikā ir pieaugusi plaisa starp vīriešu un sieviešu finanšu veselību. Ja pirms trim gadiem abu dzimumu īpatsvars sabiedrībā ar neaizsargātām finansēm bija samērā līdzīgs, tad pēdējos gados šī atšķirība ir pieaugusi. Līdzīga tendence vērojama arī iedzīvotāju grupā ar spēcīgām finansēm – vīriešu īpatsvars tajā pieaug straujāk nekā sieviešu.

4. attēls. Vīriešu un sieviešu finanšu veselības tendences

Neaizsargātas personīgās finanses

Spēcīgas personīgās finanses

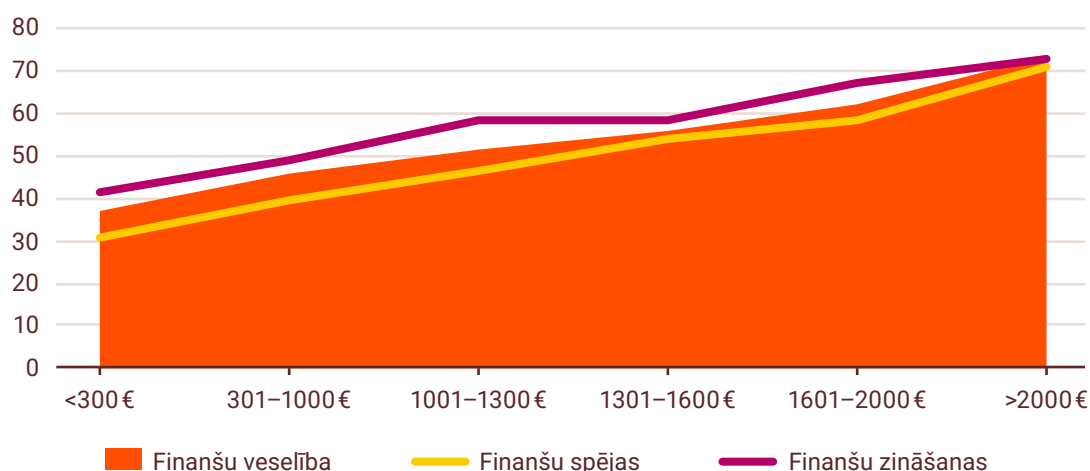

Lai arī pēc pētījuma datiem satraukums par naudas lietām gada laikā sabiedrībā ir samazinājies, tomēr sievietes ir salīdzinoši vairāk noraizējušās par personīgajām finansēm – tā norāda 30 % sieviešu pretstatā 20 % vīriešu.

Atšķirība, ko nosaka ienākumu līmenis

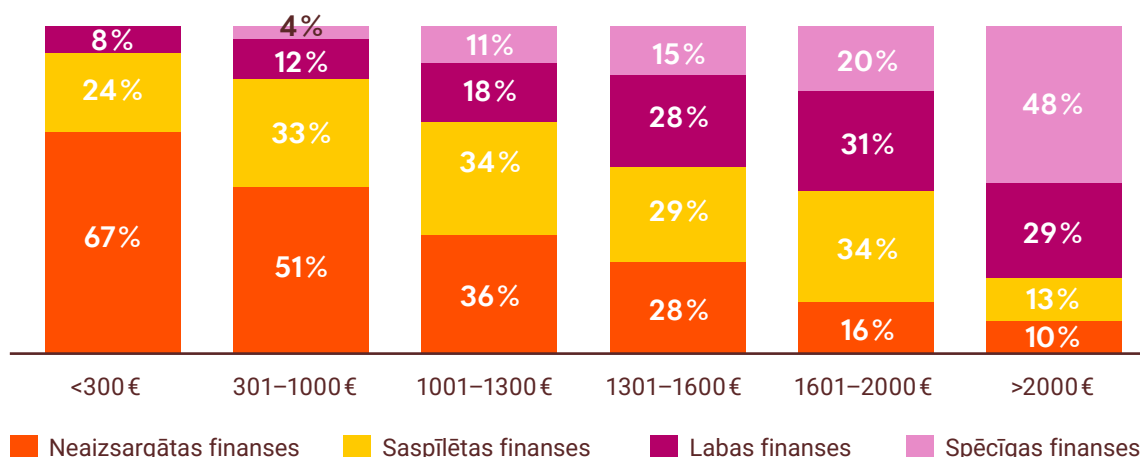
Finanšu veselība samērā likumsakarīgi uzlabojas, augot ienākumu līmenim. Jo lielāki ir ienākumi, jo augstāks finanšu veselības indeksa rādītājs. Samērā vienmērīgi uzlabojas gan iedzīvotāju finanšu zināšanas, gan finanšu spējas. Finanšu veselības indekss variē no 37 punktiem zemu ienākumu grupā līdz 73 augstu ienākumu grupā.

5. attēls. Finanšu veselības indeksa vērtības pēc ienākumu līmeņiem

Līdzīga situācija iezīmējas arī finanšu veselības indeksa kategorijās – augot ienākumiem, mazinās iedzīvotāju skaits ar neaizsargātām vai saspīlētām finansēm. No aptaujas izriet, ka laba vai spēcīga finanšu situācija mazu ienākumu iedzīvotāju grupā (301–1000 eiro ienākumi pēc nodokļu nomaksas) ir vien 16 % iedzīvotāju pretstatā 77 % lielu ienākumu iedzīvotāju grupā (2000 eiro un vairāk).

6. attēls. Finanšu veselības indeksa kategorijas pēc ienākumu līmeņiem

Pētījums parāda, ka, augot ienākumiem, samazinās arī raizes par savām finansēm – ienākumu grupā virs 2000 eiro mēnesī par personīgajām finansēm uztraukušies ir 11 % aptaujāto, kamēr satraukumu pauž trešdaļa (33 %) aptaujāto mazāku ienākumu grupā (301–1000 eiro mēnesī pēc nodokļu nomaksas). Interesanti, ka iedzīvotāji ar ienākumiem 1601–2000 eiro biežāk nekā citās ienākumu grupās regulāri plāno savu mēneša budžetu (56 %), kamēr citās ienākumu grupās regulāro plānotāju īpatsvars svārstās no 42 % līdz 47 %. Lielāku ienākumu grupa aptaujā pauž arī ievērojami lielāku brīvību darīt to, ko vēlas gan šobrīd, gan nākotnē.

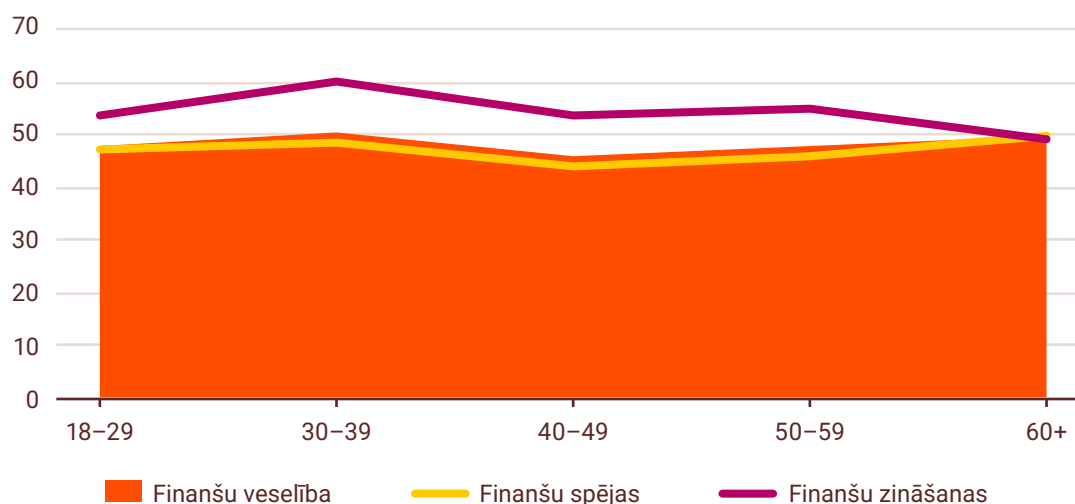

Atšķirība pēc vecuma grupām

Respondentu vecums neiezīmē būtiskas atšķirības finanšu veselības indeksa vērtībā starp dažādām vecuma grupām – rādītāji sabiedrībā ir salīdzinoši vienmērīgi. Tomēr pēdējo trīs gadu laikā iezīmējas neliela kopsakarība – finanšu veselība ar vecumu nedaudz uzlabojas. Sabiedrības grupā 60+ šo uzlabojumu galvenokārt veicina saistību samazināšanās un labāka drošības uzkrājumu attiecība pret ienākumiem.

Finanšu veselības indekss jauniešiem (18–29) uzrāda 48 punktus no 100. Augstākais rādītājs 2026. gadā ir 50 punktu, ko sasniegušas vecuma grupas 30–39 un 60+. Finanšu spējas samērā cieši seko finanšu veselības indeksam, kamēr nedaudz labākas kopumā ir finanšu zināšanas teju visām vecuma grupām, izņemot 60+ aptaujātos. Līdzīgi kā iepriekšējos gados, zemākas finanšu zināšanas ir vērojamas tieši 60+ iedzīvotāju vecuma grupā (49 no 100). Savukārt labākās zināšanas demonstrē iedzīvotāji 30–39 vecuma grupā (60 punktu).

7. attēls. Finanšu veselības indekss pēc vecuma grupām

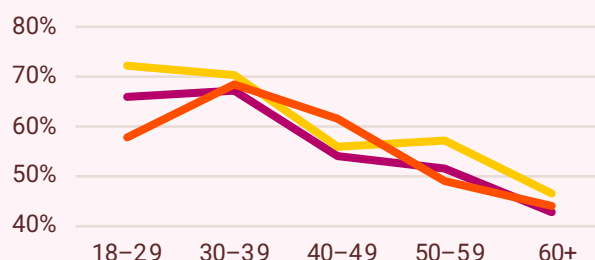

Lai arī finanšu veselības indekss dažādās vecuma grupās ir samērā līdzīgs, tomēr pēdējo trīs gadu pētījumi iezīmē pāris interesantu tendenču, kuras atkārtojas gadu no gada.

8. attēls. Dažādu finanšu veselības jautājumu kopsakarības

Kredīta procentu izmaksu sakarība.

Jaunieši samērā labi apzinās, ka īsākam kredīta termiņam maksājums ir lielāks, tomēr procentos tiks kopā samaksāts mazāk pretstatā garākam kredīta apmaksas termiņam. Šādi uzskata 66 % jauniešu (18–29 gadi), kamēr spēja atbildēt pareizi uz šo jautājumu ar gadiem samazinās. Iedzīvotāji vecuma grupā 60+ šādu pārliecību pauž vien 43 % respondentu.

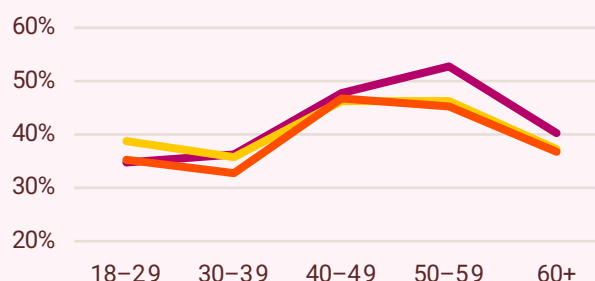

Atbilde:

Piekrītu, ka 15 gadu amortizācijas periods parasti nozīmē lielākus ikmēneša maksājumus nekā 30 gadu amortizācijas periods, taču kopējā procentu summa, kas jāsamaksā par aizdevuma termiņu, ir mazāka.

Uzkrājumi vecumdienām.

Bažas par nepietiekamiem uzkrājumiem vecumdienām sāk pieaugt vecuma grupā 40–49 un saglabājas augstas arī 50–59 grupā, kamēr sāk mazināties, tuvojoties pensionēšanās vecuma sliekšnim. Bažas, ka uzkrājumi vecumdienām nav pietiekami, pauž 35 % jauniešu, 50–59 grupā šīs bažas izjūt jau katrs otrais (53 %), bet bažas sāk rīst 60+ iedzīvotāju vidū (40 %).

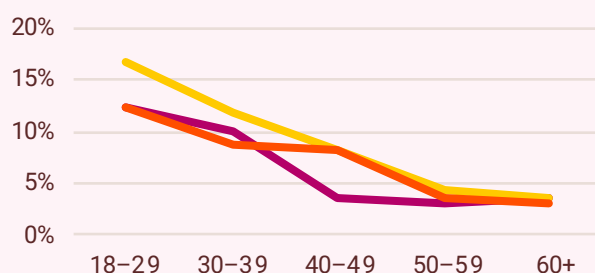

Atbilde:

Neesmu nemaz pārliecināts, ka mani uzkrājumi būs pietiekami, lai nodrošinātu vēlamo dzīves līmeni, aizejot pensijā.

Zinātkāre par personīgajām finansēm.

Lai arī tā nav liela, tomēr iezīmējas tendence zinātkārei ar laiku mazināties, līdz šis jēdziens faktiski ar personīgajām finansēm vairs nesaistās. 12 % jaunieši vecumā no 18–29 aptaujā norāda, ka personīgās finanses tiem saistās ar zinātkāri, kamēr 60+ vecuma grupā šādas asociācijas ir vien 4 % respondentu.

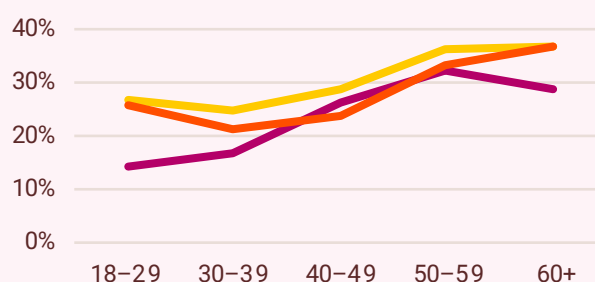

Atbilde:

Zinātkāre ir tā emocija, kas vislabāk atbilst tam, kā es izjūtu savas personīgās finanses.

Brīvības sajūta, ko sniedz personīgās finanses.

Pēdējo trīs gadu pētījumi parāda, ka iedzīvotāji ar lielāku vecumu mazāk izjūt brīvību, ko tiem sniedz to personīgās finanses. Šādai brīvības apziņai nepiekrīt 14 procentu jauniešu, tomēr negatīvā sajūta aug līdz ar respondentu vecumu un kulminē ar trešdaļu (33 %) vecuma grupā 50–59. Turklāt tieši 60+ vecumā grupā sajūta par brīvību, ko sniedz personīgās finanses, iepriekšējos divos pētījumos ir pat vēl mazinājušās.

Atbilde:

Es nejūtu, ka manas finanses man sniedz salīdzinoši lielu brīvību darīt to, ko vēlos — gan tagad, gan nākotnē.

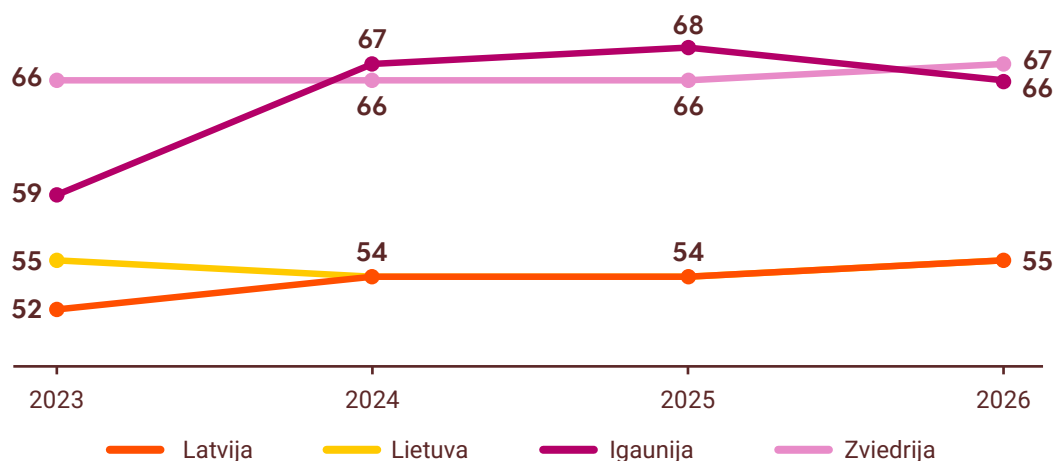
Finanšu zināšanas

Zināšanas Finanšu veselības indeksā tiek mēritas ar pieciem jautājumiem par personīgajām finansēm, kur katrs jautājums var dot ne vairāk kā 20 punktu. Zināšanu mērījums tiek apkopots personīgo finanšu zināšanu apakšindeksā. Šie pieci jautājumi aptver tādas jomas kā uzkrājumu procenti, inflācija, uzkrājumu risks un aizņēmumu izmaksas.

Finanšu zināšanas Latvijas sabiedrībā sasniedz 55 punktus no 100, kas ir par vienu punktu vairāk nekā divus iepriekšējos gadus. Zināšanu līmenis Latvijā un Lietuvā diemžēl ir zemākais no četrām pētījumā iekļautajām valstīm – Lietuvā, tāpat kā Latvijā, tas ir 55 punkti, Igaunijā 66, kamēr Zviedrijā 67 punkti no 100. Nelielu izaugsmi piedzīvojušas visas valstis, izņemot Igauniju, kur vērojams kritums respondentu finanšu zināšanās.

Finanšu zināšanas
pēc divu gadu
sasaluma perioda ir
nedaudz pieaugušas!

9. attēls. Finanšu zināšanas Latvijā, Lietuvā, Igaunijā un Zviedrijā

Labākas finanšu zināšanas ir iedzīvotājiem ar lielākiem ienākumiem (2000 eiro un vairāk), sasniedzot 73 punktus no 100 iespējamajiem. Tāpat arī tiem aptaujātajiem, kuri veido uzkrājumus vecumdienām (67 punkti) un kuri izrāda ziņkāri par naudas lietām (67 punkti no 100). Savukārt zemākas finanšu zināšanas ir iedzīvotājiem, kuri neplāno savas ikdienas naudas lietas – 45 punktus ieguvusi respondentu grupa, kuri norāda, ka budžetu savā mājāsaimniecībā neplāno.

Finanšu zināšanu jautājumus, kas tiek izmantoti šajā pētījumā, ir izstrādājis Vispasaules Finanšu pratības izcilības centrs sadarbībā ar Standard & Poor un Pasaules Banku, piesaistot Gallup un McGraw Hill. Tie ir šādi:

1. Procentu likmes jautājums

Pieņemiet, ka jums krājkontā ir 100 EUR un procentu likme ir 2 % gadā. Kā jūs domājat, cik liela summa būtu kontā pēc 5 gadiem, ja jūs tajā atstātu naudu?

Šis jautājums palīdz izprast procentu likmes sakarību. Tā šķiet ārkārtīgi vienkārša, tomēr ir sabiedrības daļa, kas ar šo jautājumu netiek galā. Pareizi, tāpat kā pirms gada, atbild 79 % aptaujāto, norādot, ka kontā pēc 5 gadiem būs vairāk par 102 eiro. Labāk ar šo veicas vīriešiem (84 %) un respondentiem vecuma posmā 30–39 (87 %) pretstatā sievietēm (75 %) un jaunākiem respondentiem vecuma grupā 18–29 (70 %). Lielāku ienākumu grupā teju visi spēj atbildēt uz šo jautājumu pareizi (94 %). Lietuvas iedzīvotājiem ar šo jautājumu iet nedaudz grūtāk (76 % pareizu atbilžu), kamēr igauņi un zviedri uzrāda labāku rezultātu – 87 % pareizo atbilžu abās valstīs.

2. Inflācijas jautājums

Iedomājieties, ka jūsu krājkonta procentu likme ir 1 % gadā un inflācija ir 2 % gadā. Cik daudz jūs varētu iegādāties par šajā kontā esošo naudu pēc 1 gada?

Jautājums par inflāciju iezīmē spēju novērtēt tās ietekmi uz naudas vērtību. Bieži tiek uzskatīts, ka turēt naudas līdzekļus kontā ir drošāk par citiem finanšu risinājumiem, tomēr tas nozīmē arī apzināties, ka inflācijas ietekmes gadījumā tie ir garantēti zaudējumi. Attiecīgi atbilde uz šo jautājumi ir, ka pēc gada varēs atļauties nopirkt mazāk nekā šodien. Arī ar šo jautājumu kopumā sabiedrībai veicies tīri labi, tomēr netrūkst arī nepareizu atbilžu sniedzēju. Latvijā aptaujātie pareizi atbildējuši 75 % gadījumu, Lietuvā 74 %, Igaunijā 86 %, bet Zviedrijā 83 % gadījumu. Raksturīgi, ka vīriešiem veicies labāk – pareizi spēj atbildēt 81 % vīriešu pretstatā 70 % sieviešu. Šajā jautājumā zinošākie ir respondenti vecuma grupā 50–59 (81 % pareizo atbilžu), kas inflācijas postošo ietekmi ir izjutuši vairāk. Tāpat labas zināšanas pauž arī aptaujātie ienākumu grupā virs 1600 eiro pēc nodokļu nomaksas (92 % pareizo atbilžu).

3. Obligāciju jautājums

Ja procentu likmes pieaug, kas parasti notiek ar obligāciju cenām?

Obligāciju jautājums gadu no gada ir bijis “ciets rieksts”. Jautājums parāda zināšanas par sakarību, kas notiek ar obligāciju vērtību, ja procentu likmes kāpj vai krīt. Tas spilgti parādās procentu likmju kāpumā brīdī, kad iedzīvotāji uztraucas par saviem pensiju uzkrājumiem, ja tie tiek veidoti konservatīvās pensiju stratēģijās. Šādu brīdi nesen piedzīvojām, kad pēc Krievijas sāktā kara Ukrainā inflācijas mazināšanas nolūkos tika celtas procentu likmes, kas negatīvi ietekmēja obligāciju cenas un līdz ar to arī konservatīvie pensiju uzkrājumi īstermiņā uzrādīja negatīvus rezultātus. Šo sakarību Latvijā izprot vien retais – pareizi atbildējuši tikai 15 % aptaujāto. Līdzīgs izaicinājums pareizi atbildēt ir arī aptaujātajiem pārējās valstīs – Lietuvā pareizi atbildējuši 18 %, Igaunijā 25 %, bet Zviedrijā 21 % aptaujāto. Labāk šo sakarību izprot aptaujātie vecuma grupā 30–39 (19 %) un ienākumu grupā virs 2000 eiro mēnesī (24 %).

4. Kredīta likmes jautājums

15 gadu hipotēkai parasti ir nepieciešami lielāki ikmēneša maksājumi nekā 30 gadu hipotēkai, taču kopā procentu maksājumos visa aizdevuma laikā būs samaksāts mazāk.

Izpratne par procentu maksājumu un aizdevuma termiņu ir būtiska, jo tā palīdz izvairīties no liekas pārmaksas par aizdevumu. Pie vienādas procentu likmes īsāks kredīta termiņš nozīmē mazākus kopējos procentu maksājumus, lai gan ikmēneša maksājums būs lielāks. Šis jautājums grūtības nesagādā 56 % aptaujāto, kas atbildējuši pareizi. Arī šajā gadījumā vīriešiem ir veicies labāk (60 % pareizo atbilžu) pretstatā sievietēm (52 % pareizo atbilžu). Līdzīgi kā citos finanšu zināšanu jautājumos, labāk veicies aptaujātajiem jaunākās vecuma grupās – 66 % pareizo atbilžu vecuma grupā 18–29 un 67 % vecuma grupā 30–39. Lietuvā pareizi uz šo jautājumu atbildējuši 50 % aptaujāto, Igaunijā 68 % un Zviedrijā 60 % aptaujāto.

5. Ieguldījumu riska jautājums

Viena uzņēmuma akciju iegāde parasti nodrošina drošāku peļņu nekā akciju fonds.

Ieguldījumu rīku izpratne ir aktuāla daudzās finanšu jomās, īpaši pensiju uzkrājumu veidošanā. Lielākajai daļai iedzīvotāju pensiju uzkrājumi tiek ieguldīti finanšu tirgos, kas saistīti ar noteiktu ieguldījumu risku. Piemēram, ieguldījums viena uzņēmuma akcijās parasti būs saistīts ar lielāku risku nekā ieguldījums akciju fondā, kas nodrošina plašāku ieguldījumu diversifikāciju. Uz šo jautājumu pareizi atbildējuši 48 % aptaujāto Latvijā, 56 % Lietuvā, 68 % Igaunijā un 83 % Zviedrijā. Atbilde uz šo jautājumu atspoguļo arī sabiedrības aktivitāti ieguldījumos, kas Zviedrijā un Igaunijā ir plašāk izplatīta. Pozitīvi, ka Latvijā zināšanas šajā jautājumā ir uzlabojušās par 4 procentpunktiem – gadu iepriekš pareizi atbildēt uz šo jautājumi spējuši 44 % aptaujāto. Zināšanas par ieguldījumu risku būtiski labākas ir vīriešiem – pareizi atbildējuši 60 % pretstatā sievietēm (38 %). 77 % pareizu atbilžu sasnieguši aptaujātie lielāku ienākumu segmentā (virs 2000 eiro mēnesī pēc nodokļu nomaksas).

Finanšu pratība sastāv no trīs būtiskām sastāvdaļām – zināšanām, attieksmes un rīcības. Rīcību ietekmē attieksme, kamēr attieksmi veido tieši zināšanas.

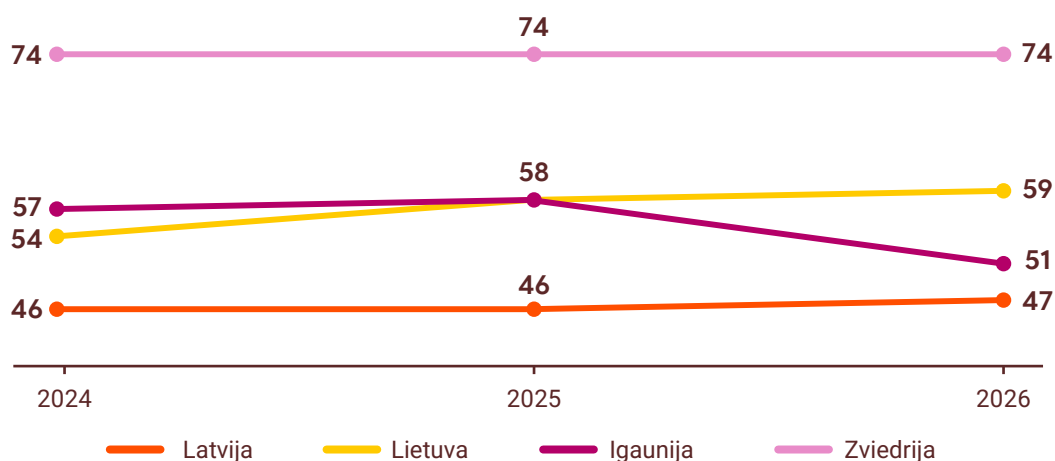

Finanšu spējas

Otra Finanšu veselības indeksa sastāvdaļa ir finanšu spēju apakšindekss, kura vērtība tiek iegūta, cilvēkiem novērtējot savu finanšu situāciju un uzvedību. Finanšu spējas tiek mēritas ar pieciem jautājumiem, kur katrā jautājumā tiek novērtēta situācija kopumā, savukārt apakšindeksa vērtība tiek noteikta, aprēķinot visu piecu jautājumu vidējo rezultātu.

Kopējais finanšu spēju apakšindekss Latvijā ir nedaudz pakāpies un ir sasniedzis 47 punktus no 100. Tas vēl aizvien ir zemākais rādītājs starp četrām indeksā iekļautajām valstīm. Lietuvā pēdējos gadus vērojams šī apakšindeksa vērtības pieaugums, kas sasaucas ar pēdējo gadu ekonomikas izaugsmi Lietuvā. Zviedrijā finanšu spēju rādītājs ir bez izmaiņām, kamēr ievērojamu kritumu piedzīvojis Igaunijā. Šī gada aptaujā Igaunijas iedzīvotāji pauduši pesimistiskāku skatu uz savām finansēm – palielinājies to cilvēku skaits, kas norāda, ka ienākumi vidēji bijuši mazāki par izdevumiem – šādi pauda 10 % igauņu pērn, kamēr šogad jau 16 %. Pieaugusi aptaujāto daļa, kas norāda, ka tiem nav nodrošināti finanšu aktīvi. Tāpat palielinājusi to igauņu daļa, kuri uzskata, ka viņu izveidotie uzkrājumi ir pārāk mazi, lai nodrošinātu nepieciešamo finansējumu vecumdienām. Vienlaikus samazinājies arī aptaujāto skaits, kuri norāda, ka viņiem ir izveidoti pietiekami drošības uzkrājumi vismaz trīs mēnešu ienākumu apmērā. Šāds zemāks savu finanšu novērtējums sakrīt ar vājo ekonomikas izaugsmi Igaunijā, kas, iespējams, ietekmē sabiedrības noskaņojumu un finanšu gaidas.

10. attēls. Finanšu spējas Latvijā, Lietuvā, Igaunijā un Zviedrijā

Labākas finanšu spējas ir starp tiem aptaujātajiem, kuri pareizi atbildējuši uz pieciem finanšu zināšanu jautājumiem (52 punkti no 100). Augstāks finanšu spēju rādītājs ir arī respondentiem, kuri norāda, ka viņiem ir droša finanšu situācija (64 punkti). Tas norāda, ka finanses viņiem sniedz brīvību īstenot savas ieceres vai arī viņiem ir laba spēja tikt galā ar neparedzētiem finanšu satricinājumiem (62 punkti). Aptaujātie, kuriem personīgās finanses saistās ar prieku vai drošību, ir ar augstāku finanšu spēju rādītāju – 63 un 67 punkti. Tas parāda, ka sakārtotas finanses dod zināmu brīvības sajūtu un mazina spriedzi. Savukārt zemākais finanšu spēju rādītājs (29 punkti) ir tiem aptaujātajiem, kuri norāda, ka viņiem ir kauns par savām personīgajām finansēm.

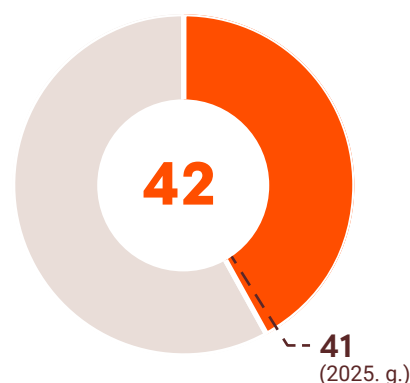
Iedzīvotāju finanšu situācija dažādās finanšu jomās ir atšķirīgas, tāpēc apskatīsim finanšu spēju jautājumus izvērstāk.

Budžets

Šis indeksa rādītājs atspoguļo, kā ikdienā tiek sabalansēti izdevumi ar ienākumiem. Tas nozīmē, ka vidēji mēnesī dažādos maksājumos un tēriņos iztērējam mazāk, nekā nopelnām. Šī indeksa sadaļa Latvijas iedzīvotājiem uzrāda tikai 42 punktus no 100. Igaunijā šis rādītājs sasniedz 49 punktus, Lietuvā 63, bet Zviedrijā – 73 punktus.

Latvijā tikai trešdaļai iedzīvotāju (34 %) pēdējo 12 mēnešu laikā ienākumi ir pārsnieguši izdevumus, kas ir līdzvērtīgi pērnā gada aptaujai. Nedaudz mazāka daļa (32 %) aptaujāto norāda, ka ienākumi ir bijuši līdzvērtīgi izdevumiem. Ar spēju sabalansēt izdevumus samērā līdzīgi cīnās gan vīrieši, gan sievietes. Šajā ziņā veiksmīgāki ir iedzīvotāji vecumā grupā 60+ un iedzīvotāji ar lielākiem ienākumiem.

Budžeta indeksa novērtējums

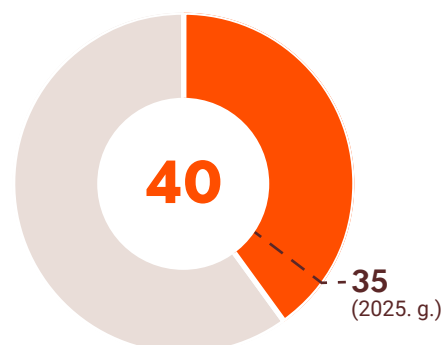

Finanšu drošība

Finanšu drošības rādītājs parāda, cik pasargāti no negaidītiem satricinājumiem ir iedzīvotāju uzkrājumi, īpašumi un citi aktīvi, kas ir nodrošināti ar apdrošināšanu un citiem juridiskiem dokumentiem. Šī finanšu spēju komponente aptaujātajiem Latvijā uzrāda 40 punktus no 100, kas ir par 5 procentpunktiem vairāk nekā pērn. Igaunijā šis indeksa rādītājs ir 36 punkti, Lietuvā 42, kamēr Zviedrijā 72 punkti.

Pilnīgu nodrošinājuma trūkumu norāda 14 % aptaujāto Latvijā, kas ir par 8 procentpunktiem mazāk nekā pirms gada. Zīmīgi, ka aptaujātie, kas nav nodarbināti pilnu laiku, šajā rādītājā ievērojami iepaliek no vidējā (30 punkti) pretstatā pilna laika darba ņēmējiem (44 punkti).

Finanšu drošības indeksa novērtējums

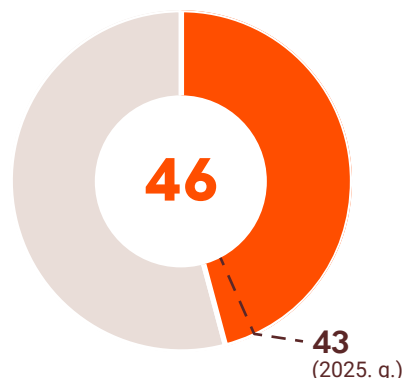

Drošības spilvens

Drošības uzkrājumu rādītājs norāda uz to, cik veiksmīgi sabiedrība ir izveidojusi nepieciešamo naudas drošības rezervi neparedzētiem gadījumiem. Ja visiem tā būtu vismaz trīs mēnešu ienākumu apmērā, indeksa vērtība būtu 100. Latvijā šīs sadaļas vērtība ir 46 punkti – esam gandrīz pusceļā, un pozitīvi, ka novērojams kāpums no 43 punktiem pērn. Igaunijā šis rādītājs 55, Lietuvā 62 un Zviedrijā 79 punkti.

Pēc aptaujas datiem **Latvijā drošības spilvenu vismaz trīs mēnešu ienākumu apmērā ir izveidojuši 27 % iedzīvotāju**, kamēr par pilnīga tā trūkumu norāda 24 % aptaujāto. Veiksmīgāki krājēji ir vīrieši (50 punkti) un lielāku ienākumu saņēmēji.

Drošības spilvena indeksa novērtējums

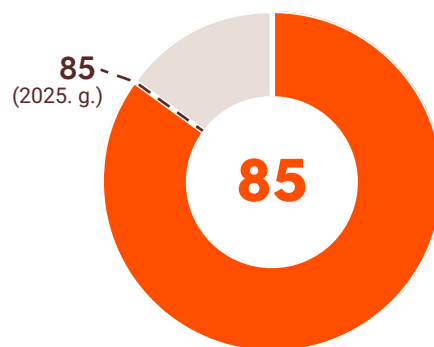

Kredītu slogs

Šī indeksa komponente vērtē, kāds ir mājsaimniecību kredītu slogs un vai tām nav grūtību kredītus apmaksāt. Pozitīvi, samērā maza daļa respondentu norāda uz grūtībām segt ikmēneša saistības. Latvijā, tāpat kā pērn, šī indeksa sadaļa ieguvusi 85 punktus no 100. Igaunijā un Lietuvā šis rādītājs ir 89, bet Zviedrijā 95 punkti. Kredītu sloga rādītājs norāda, ka situācija kopumā vērtējama kā veselīga, jo relatīvi maza daļa respondentu saka, ka tiem ir grūtības ar ikmēneša maksājumu segšanu.

Latvijā par lielākām vai mazākām grūtībām segt ikmēneša saistības norāda 13 % aptaujāto. Teju divas reizes lielāks (24 %) šis rādītājs ir iedzīvotājiem vecuma grupā 40–49, kā arī iedzīvotājiem ar mazākiem ienākumiem (301–1000 eiro mēnesī pēc nodokļu nomaksas).

Kredītu sloga indeksa novērtējums

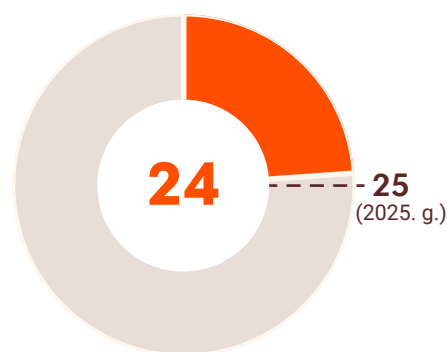

Uzkrājumi vecumdienām

Finanšu veselības būtiska sastāvdaļa, kas iezīmē respondentu sajūtas par spēju finansiāli nodrošināt savas vecumdienas. Šī ir vienīgā finanšu veselības komponente, kas gada laikā nedaudz sarukusi no 25 uz 24 punktiem, spītējot aizvien vairāk uzkrājumu veicēju vecumdienām. Mūsu kaimiņiem ir nedaudz labāka situācija – Igaunijā 27 punkti, taču kritums šogad ir vēl liekāks (no 33 punktiem pērn) nekā Latvijā. Tīkmēr Lietuvā vērojams spējš kāpums no 32 uz 40 punktiem, bet Zviedrijā neliels kritums no 52 uz 51 punktu no 100.

Pilnībā pārliecināti par saviem uzkrājumiem ir vien 5 % Latvijas iedzīvotāju, kamēr pārliecības nav 43 % aptaujāto. Sieviešu vidū pārliecības trūkums ir ievērojami liekāks – 49 % nejūtas pārliecinātas, ka esošie uzkrājumi spēs nodrošināt nepieciešamo pensijas vecumā. Nedrošība šajā jomā aug ar vecumu, līdz kulminē vecuma grupā 50–59 (53 % norāda, ka ar uzkrājumiem nepietiks), kamēr iestājas zināma samierināšanās 60+ auditorijā (40 %).

Uzkrājumu vecumdienām indeksa novērtējums

Reģionālās atšķirības

11. attēls. Finanšu veselības indekss Latvijas reģionos

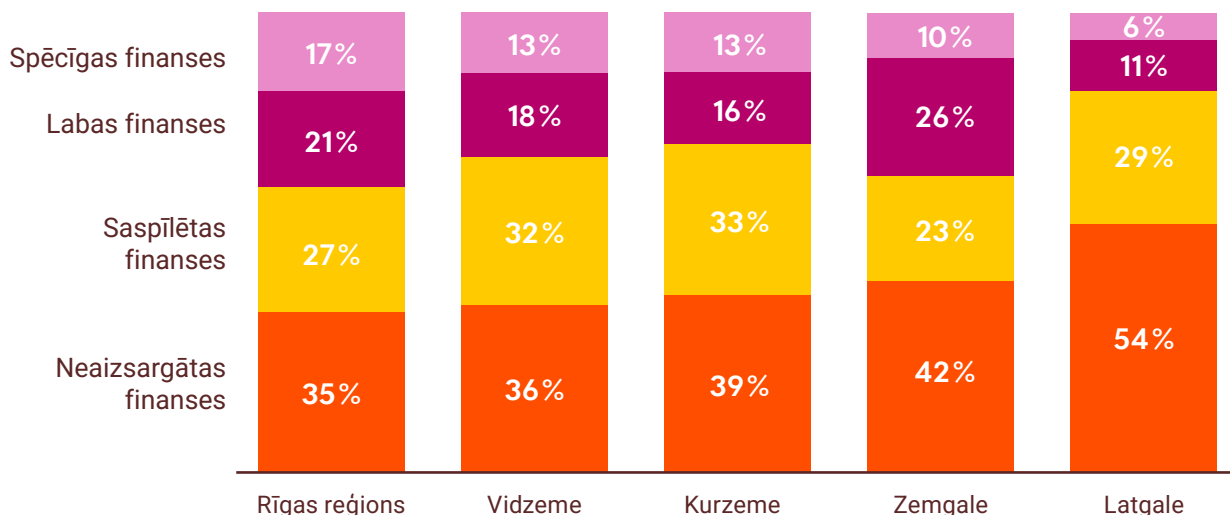

Finanšu veselības līmenī ir zināmas atšķirības dažādos Latvijas reģionos. Augstākais Finanšu veselības indeksa rādītājs vērojams Rīgas un tās apkaimē dzīvojošajiem (51), nedaudz zemāks – Vidzemē (49), Kurzemē (48) un Zemgalē (47) dzīvojošajiem, bet viszemākais – Latgales (40) iedzīvotājiem.

Visos reģionos ir bijis finanšu veselības kāpums, izņemot Latgali, kur kritums 3 punktu apmērā no 43 un 40 punktiem. Vērtējot abus apakšindeksus, Rīgas reģionā dzīvojošajiem finanšu zināšanas ir augtākas (59 punkti no 100) nekā citos reģionos Latvijā – Vidzemē 55, Kurzemē 52, Zemgalē un Latgalē 46 punkti no 100. Līdzīga situācija arī finanšu spēju apakšindeksā, kur Rīgas reģionā dzīvojošajiem tas ir 50 punktu, Vidzemē 48, Kurzemē un Zemgalē 47, kamēr Latgalē 39 punkti no 100.

Finansiāli vismazāk aizsargātie cilvēki ir Latgalē, kur 54 % aptaujāto ir neaizsargātas personīgās finanses. Tas ir ievērojami sliktāks rādītājs nekā gadu iepriekš (45 %). Kopumā šajā reģionā finanšu situācija vērtējama kā dramatiska – 83 % iedzīvotāju finanses ir saspīlētā vai sliktā stāvoklī. Rīgas reģionā dzīvojošajiem neaizsargātas finanses ir 35 % aptaujātajiem, kas ir par 5 procentpunktiem labāk nekā vidēji sabiedrībā un par 4 procentpunktiem labāk nekā pērn.

12. attēls. Finanšu veselības indekss Latvijas reģionos

Noslēgums

Iedzīvotāju emocionālā attieksme pret finansēm pārsvarā ir piesardzīgi negatīva vai neitrāla. Visbiežāk cilvēki norāda, ka viņi ir noraizējušies vai neapmierināti, kam seko izteiktu sajūtu trūkums. Likumsakarīgi, ka finanšu drošības un brīvības izjūta ir zema – tikai neliela daļa jūtas patiesi droši vai var pietiekami brīvi rīkoties ar saviem līdzekļiem. Tomēr situācija ir labvēlīgāka ikdienas finanšu kontrolē – vairāk nekā puse cilvēku uzskata, ka labi pārvalda savus izdevumus, un ap 40 % jūtas spējīgi tikt galā ar neparedzētiem tēriņiem.

Neraugoties uz zemo subjektīvo drošības līmeni, rēķinu apmaksas disciplīna ir augsta. Vairāk nekā deviņas no desmit mājsaimniecībām rēķinus apmaksā laikā vai gandrīz laikā. Lielākā daļa arī uzskata sevi par finansiāli patstāvīgiem, lai gan daļa iedzīvotāju joprojām izjūt ievainojamību un nespēju tikt galā bez citu atbalsta.

Kopumā finanšu veselība uzlabojas, un ir redzama saikne starp budžeta plānošanas paradumiem un finanšu veselību – iedzīvotājiem, kas budžetu neplāno, finanšu veselība ir krietni sliktāka par tiem, kas to plāno pēc vajadzības vai regulāri.

Ieteikumi finanšu veselības uzlabošanai

Vai esi finansiāli veselīgs? Noskaidro te!

- ✓ Vai tavi ienākumi ir lielāki par izdevumiem katru mēnesi?
- ✓ Vai tev ir uzkrājumi drošībai 3 mēnešu ienākumu apmērā vai vairāk?
- ✓ Vai tu krāj vecumdienām?
- ✓ Vai esi apdrošinājis mājokli vai dzīvību?
- ✓ Vai tiec galā ar kredītu apmaksu pat tad, ja kāpj procentu likmes vai īstermiņā samazinās ienākumi?
- ✓ Vai zini pietiekami par personīgajām naudas lietām un dažādām finanšu iespējām?

Noskaidro savu personīgo Finanšu veselības indeksa līmeni un salīdzini ar rezultātu Latvijā:

www.swedbank.lv/finansuveseliba

Lai iegūtu detalizētāku ieskatu un novērtējumu tavai finanšu situācijai, kā arī vērtīgus ieteikumus situācijas uzlabošanai, izmanto Swedbank [Finanšu veselības ceļvedi](#)

Datu tabulas

**Atspoguļo Latvijas
iedzīvotāju situāciju
(skaitļi ir noapaļoti)**

Finanšu veselības indekss

	Kopā	Vīrieši	Sievietes	18–29 gadi	30–39 gadi	40–49 gadi	50–59 gadi	60+ gadi
Finanšu veselība	49	52	46	48	50	46	48	50
Finanšu zināšanas	55	60	49	54	60	54	55	49
Finanšu iespējas	47	50	45	47	48	44	46	50

Finanšu veselības līmeņi

	Kopā	Vīrieši	Sievietes	18–29 gadi	30–39 gadi	40–49 gadi	50–59 gadi	60+ gadi
Neaizsargātas finanses	39	35 %	43 %	34 %	38 %	45 %	42 %	35 %
Saspīlētas finanses	28	26 %	30 %	36 %	27 %	25 %	27 %	30 %
Labas finanses	19	20 %	19 %	18 %	20 %	19 %	18 %	20 %
Spēcīgas finanses	14	19 %	9 %	12 %	16 %	11 %	13 %	15 %

Atbildes uz indeksa finanšu zināšanu jautājumiem.

Pieņemiet, ka jums krājkontā ir 100 EUR un procentu likme ir 2 % gadā.

Kā jūs domājat, cik liela summa būtu kontā pēc 5 gadiem, ja jūs tajā atstātu naudu?

	Kopā	Vīrieši	Sievietes	18–29 gadi	30–39 gadi	40–49 gadi	50–59 gadi	60+ gadi
Vairāk nekā 102 EUR	79 %	84 %	75 %	70 %	87 %	79 %	79 %	75 %
Tieši 102 EUR	5 %	3 %	6 %	9 %	2 %	5 %	5 %	4 %
Mazāk nekā 102 EUR	5 %	4 %	7 %	6 %	3 %	3 %	7 %	7 %
Izvēlos neatbildēt	3 %	3 %	3 %	7 %	1 %	5 %	1 %	2 %
Nezinu	8 %	7 %	9 %	8 %	7 %	8 %	7 %	11 %

Iedomājieties, ka jūsu krājkonta procentu likme ir 1 % gadā un inflācija ir 2 % gadā.
Cik daudz jūs varētu iegādāties par šajā kontā esošo naudu pēc 1 gada?

	Kopā	Vīrieši	Sievietes	18–29 gadi	30–39 gadi	40–49 gadi	50–59 gadi	60+ gadi
Vairāk nekā šodien	3 %	2 %	4 %	5 %	4 %	2 %	2 %	2 %
Tieši tikpat daudz	5 %	3 %	7 %	5 %	5 %	6 %	5 %	5 %
Mazāk nekā šodien	75 %	81 %	70 %	69 %	75 %	73 %	81 %	75 %
Izvēlos neatbildēt	2 %	3 %	2 %	4 %	2 %	4 %	0 %	3 %
Nezinu	14 %	11 %	17 %	17 %	13 %	15 %	12 %	16 %

Ja procentu likmes pieaug, kas parasti notiek ar obligāciju cenām?

	Kopā	Vīrieši	Sievietes	18–29 gadi	30–39 gadi	40–49 gadi	50–59 gadi	60+ gadi
Tās pieaugs	20 %	23 %	18 %	23 %	20 %	20 %	19 %	21 %
Tās samazināsies	15 %	16 %	13 %	14 %	19 %	14 %	14 %	12 %
Tās nemainīsies	3 %	4 %	2 %	4 %	2 %	4 %	3 %	3 %
Starp obligāciju cenām un procentu likmēm nav saistības	21 %	25 %	18 %	12 %	15 %	19 %	27 %	28 %
Izvēlos neatbildēt	3 %	3 %	3 %	4 %	3 %	5 %	1 %	2 %
Nezinu	38 %	29 %	47 %	43 %	42 %	39 %	37 %	34 %

15 gadu hipotēkai parasti ir nepieciešami lielāki ikmēneša maksājumi nekā 30 gadu hipotēkai, taču kopā procentu maksājumos visa aizdevuma laikā būs samaksāts mazāk.

	Kopā	Vīrieši	Sievietes	18–29 gadi	30–39 gadi	40–49 gadi	50–59 gadi	60+ gadi
Pareizi	56 %	60 %	52 %	66 %	67 %	54 %	52 %	43 %
Nepareizi	19 %	19 %	20 %	13 %	13 %	20 %	23 %	26 %
Izvēlos neatbildēt	2 %	2 %	2 %	7 %	2 %	4 %	0 %	2 %
Nezinu	23 %	18 %	26 %	14 %	18 %	22 %	25 %	30 %

Viena uzņēmuma akciju iegāde parasti nodrošina drošāku peļņu nekā akciju fonds.

	Kopā	Vīrieši	Sievietes	18–29 gadi	30–39 gadi	40–49 gadi	50–59 gadi	60+ gadi
Pareizi	5 %	5 %	5 %	5 %	5 %	6 %	3 %	7 %
Nepareizi	48 %	60 %	38 %	49 %	53 %	49 %	51 %	40 %
Izvēlos neatbildēt	4 %	3 %	4 %	7 %	3 %	4 %	2 %	4 %
Nezinu	43 %	31 %	53 %	40 %	39 %	40 %	44 %	49 %

Atbildes uz indeksa finanšu iespēju jautājumiem.

Vai pēdējo divpadsmit mēnešu laikā jūsu ikmēneša ienākumi pārsvarā bija augstāki vai zemāki nekā izdevumi?

	Kopā	Vīrieši	Sievietes
Ienākumi pārsvarā bija daudz zemāki nekā izdevumi	12 %	9 %	14 %
Ienākumi pārsvarā bija nedaudz zemāki nekā izdevumi	18 %	17 %	19 %
Ienākumi pārsvarā bija tikpat augsti, cik izdevumi	32 %	31 %	32 %
Ienākumi pārsvarā bija nedaudz augstāki nekā izdevumi	27 %	29 %	26 %
Ienākumi pārsvarā bija daudz augstāki nekā izdevumi.	7 %	8 %	6 %
Izvēlos neatbildēt	2 %	2 %	3 %
Es nezinu	2 %	4 %	1 %

	18–29 gadi	30–39 gadi	40–49 gadi	50–59 gadi	60+ gadi
Ienākumi pārsvarā bija daudz zemāki nekā izdevumi	8 %	11 %	17 %	12 %	9 %
Ienākumi pārsvarā bija nedaudz zemāki nekā izdevumi	20 %	16 %	16 %	21 %	18 %
Ienākumi pārsvarā bija tikpat augsti, cik izdevumi	31 %	31 %	30 %	29 %	38 %
Ienākumi pārsvarā bija nedaudz augstāki nekā izdevumi	26 %	27 %	23 %	29 %	29 %
Ienākumi pārsvarā bija daudz augstāki nekā izdevumi.	6 %	11 %	7 %	5 %	3 %
Izvēlos neatbildēt	4 %	2 %	4 %	1 %	1 %
Es nezinu	5 %	2 %	2 %	3 %	2 %

Vai pašreizējā dzīves situācijā jūs esat pietiekami nodrošināts/-a un jums ir juridiski dokumenti negadījumu, slimības vai citiem neparedzētiem gadījumiem (piem., īpašuma apdrošināšana, nelaimes gadījumu un dzīvības apdrošināšana, līgumi, testamenti u. c.)?

	Kopā	Vīrieši	Sievietes
Mana mājsaimniecība nav pietiekami nodrošināta	14 %	13 %	15 %
Mana mājsaimniecība ir daļēji nodrošināta	11 %	9 %	14 %
Mana mājsaimniecība zināmā mērā ir pietiekami nodrošināta	27 %	27 %	27 %
Es zināmā mērā esmu pārliecināts/-a, ka nodrošinājums ir pietiekams	20 %	21 %	19 %
Es esmu pārliecināts/-a, ka nodrošinājums ir pietiekams	18 %	21 %	17 %
Izvēlos neatbildēt	2 %	2 %	3 %
Es nezinu	7 %	8 %	5 %

	18–29 gadi	30–39 gadi	40–49 gadi	50–59 gadi	60+ gadi
Mana mājsaimniecība nav pietiekami nodrošināta	9 %	9 %	14 %	18 %	18 %
Mana mājsaimniecība ir daļēji nodrošināta	15 %	9 %	10 %	13 %	12 %
Mana mājsaimniecība zināmā mērā ir pietiekami nodrošināta	33 %	33 %	26 %	23 %	24 %
Es zināmā mērā esmu pārliecināts/-a, ka nodrošinājums ir pietiekams	21 %	22 %	24 %	21 %	12 %
Es esmu pārliecināts/-a, ka nodrošinājums ir pietiekams	15 %	17 %	18 %	16 %	25 %
Izvēlos neatbildēt	1 %	3 %	4 %	2 %	2 %
Es nezinu	7 %	7 %	5 %	7 %	8 %

Cik pārliecināts/-a jūs esat, ka jūsu uzkrājumi ir pietiekami, lai jūs varētu sasniegt vēlamo dzīves līmeni pēc pensionēšanās?

	Kopā	Vīrieši	Sievietes
Nemaz	43 %	36 %	49 %
Mazliet	16 %	15 %	16 %
Daļēji	18 %	21 %	16 %
Vidēji	9 %	11 %	7 %
Ļoti	5 %	7 %	3 %
Izvēlos neatbildēt	2 %	2 %	3 %
Es nezinu	7 %	9 %	6 %

	18–29 gadi	30–39 gadi	40–49 gadi	50–59 gadi	60+ gadi
Nemaz	35 %	36 %	48 %	53 %	40 %
Mazliet	24 %	20 %	13 %	15 %	9 %
Daļēji	21 %	20 %	18 %	15 %	18 %
Vidēji	2 %	8 %	10 %	9 %	12 %
Ļoti	5 %	4 %	2 %	3 %	10 %
Izvēlos neatbildēt	2 %	3 %	3 %	1 %	2 %
Es nezinu	12 %	8 %	5 %	5 %	9 %

Cik liela ir jūsu līdzekļu rezerve jeb nauda, kas pieejama neparedzētiem gadījumiem īstermiņā?

	Kopā	Vīrieši	Sievietes
Šādas rezerves nav vispār	24 %	21 %	26 %
Mazāk nekā viena mēneša ienākumi visai mājsaimniecībai	13 %	10 %	15 %
Viena mēneša ienākumi visai mājsaimniecībai	13 %	14 %	12 %
Divu mēnešu ienākumi visai mājsaimniecībai	12 %	12 %	12 %
Trīs vai vairāk mēnešu algas visai mājsaimniecībai	27 %	31 %	24 %
Izvēlos neatbildēt	7 %	6 %	9 %
Es nezinu	4 %	6 %	2 %

	18–29 gadi	30–39 gadi	40–49 gadi	50–59 gadi	60+ gadi
Šādas rezerves nav vispār	17 %	23 %	25 %	24 %	25 %
Mazāk nekā viena mēneša ienākumi visai mājsaimniecībai	16 %	14 %	12 %	16 %	7 %
Viena mēneša ienākumi visai mājsaimniecībai	10 %	12 %	18 %	12 %	13 %
Divu mēnešu ienākumi visai mājsaimniecībai	16 %	13 %	12 %	8 %	13 %
Trīs vai vairāk mēnešu algas visai mājsaimniecībai	26 %	27 %	22 %	29 %	30 %
Izvēlos neatbildēt	7 %	6 %	8 %	8 %	8 %
Es nezinu	7 %	4 %	3 %	3 %	5 %

Kurš no tālāk minētajiem apgalvojumiem raksturo, cik lielā mērā jūsu parādsaistības ir pārvaldāmas, ņemot vērā visus jūsu pašreizējos parādus? (Pārvaldāmas tādā nozīmē, ka esat spējīgs/-a regulāri veikt kredīta ikmēneša maksājumus)

	Kopā	Vīrieši	Sievietes
Manai mājsaimniecībai nav parādsaistību.	48 %	46 %	49 %
Mājsaimniecības parādsaistības ir pārvaldāmas	34 %	36 %	33 %
Mājsaimniecības parādsaistības ir nedaudz lielākas, nekā iespējams pārvaldīt	7 %	7 %	7 %
Mājsaimniecības parādsaistības ir daudz lielākas, nekā iespējams pārvaldīt	6 %	7 %	6 %
Izvēlos neatbildēt	2 %	1 %	2 %
Es nezinu	3 %	3 %	3 %

	18–29 gadi	30–39 gadi	40–49 gadi	50–59 gadi	60+ gadi
Manai mājsaimniecībai nav parādsaistību.	42 %	29 %	36 %	56 %	71 %
Mājsaimniecības parādsaistības ir pārvaldāmas	44 %	49 %	35 %	27 %	20 %
Mājsaimniecības parādsaistības ir nedaudz lielākas, nekā iespējams pārvaldīt	2 %	11 %	14 %	6 %	1 %
Mājsaimniecības parādsaistības ir daudz lielākas, nekā iespējams pārvaldīt	4 %	6 %	10 %	6 %	5 %
Izvēlos neatbildēt	2 %	2 %	3 %	2 %	1 %
Es nezinu	7 %	4 %	1 %	2 %	2 %